

№ 104 від « 29 » жовтня 2014 р.

На № _____

Конституційний Суд України
м. Київ, вул. Жилинська, 14

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

Заявник – Кооператив по будівництву та експлуатації індивідуальних гаражів «ЛАДА-2» (далі – кооператив) – створений з метою будівництва та експлуатації індивідуальних гаражних боксів, що знаходяться в особистій власності громадян – членів кооперативу. Кооператив зареєстрований 18.08.1997 року як обслуговуючий, що підтверджується даними з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (<http://irc.gov.ua/ru/Poshuk-v-YeDR.html>).

Законом, що регулює діяльність кооперативу, є Закон України «Про кооперацію», який набув чинності 2003 року. На підставі положень ст. 23 Закону кооперації, серед іншого, надають послуги своїм членам, не маючи на меті одержання прибутку; відповідно до свого статуту, самостійно визначають основні напрями діяльності, здійснюють її планування; самостійно розробляють програми і плани економічного та соціального розвитку, розглядають і затверджують їх на загальних зборах членів кооперативу; мають право провадити будь-яку господарську діяльність, передбачену статутом і не заборонену законом.

Відповідно до абзацу п'ятого статті 2 Закону обслуговуючий кооператив – це кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності. Обслуговуючі кооперативи надають послуги іншим особам в обсягах, що не перевищують 20 відсотків загального обороту кооперативу.

Таким чином Закон дозволяє кооперативам провадити будь-яку господарську діяльність, передбачену статутом і не заборонену законом та залишатись при цьому неприбутковою організацією.

Разом з тим, відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів регулюються Податковим кодексом України, який набув чинності 2010 року. Право неприбуткової організації на користування пільгами в оподаткуванні податком на прибуток виникає після внесення такої організації

до Реєстру неприбуткових організацій та установ контролюючими органами в порядку, встановленому законодавством. При цьому, приписами пункту 157.1 ст. 157 визначено, що ця стаття застосовується до неприбуткових установ та організацій, зареєстрованих згідно з вимогами законодавства та внесених контролюючими органами в установленому порядку до реєстру неприбуткових організацій та установ, якими серед іншого є садівничі та гаражні кооперативи або товариства, створені в порядку, визначеному законом.

Отже, законодавець чітко визначив дві умови, за яких має відбуватись оподаткування кооперативів в Україні: вони мають бути юридично зареєстровані та внесені податковим органом до реєстру неприбуткових організацій та установ.

Проте, податкові органи (додаток 2) та суди (рішення Окружного адміністративного суду м від 24.03.2014 р. та апеляційного адміністративного суду від 25.06.2014 р. № відмовляють кооперативу у реалізації його права бути внесеними до Реєстру неприбуткових організацій та установ мотивуючи рішення тим, що статут кооперативу не відповідає вимогам абзацу четвертого пункту 157.15 статті 157 Податкового кодексу України, оскільки він не містить вичерпного переліку видів його діяльності, які не передбачають одержання прибутку.

Згідно з вимогами п. 157.15 ст. 157 Податкового кодексу України статутні документи неприбуткових організацій повинні містити вичерпний перелік видів їх діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність.

Під терміном «основна діяльність» (ст. 157.15 Податкового кодексу України) слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації. До основної діяльності також включається продаж неприбутковою організацією товарів, виконання робіт, надання послуг, які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг є нижчою від звичайної, або якщо така ціна регулюється державою.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про кооперацію», кооператив – це юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для провадження спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування.

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про кооперацію» статут кооперативу є правовим документом, що регулює його діяльність. Статут кооперативу повинен містити певні відомості: найменування кооперативу, його тип та місцезнаходження, мету створення тощо. Статут може містити інші пов'язані з особливостями діяльності кооперативу положення, що не суперечать законодавству. Статут кооперативу (додаток 1) повністю відповідає наведеним нормам Закону. Судових рішень про визнання недійсним всього статуту кооперативу чи окремих його положень – немає.

Відповідно до ст.ст. 24, 27 Закону України «Про кооперацію», кооперативи мають право реалізувати товари та надавати послуги за цінами і тарифами, що встановлюються на договірних засадах, окремо для членів кооперативу та інших осіб. Члени кооперативу відповідають за зобов'язаннями кооперативу в межах внесеного ними паю, якщо інше не передбачено статутом кооперативу або законом.

До того ж, п.п.2 п. 157.12 ст. 157 Податкового кодексу України визначено, що у разі якщо неприбуткова організація отримує дохід із джерел, інших, ніж визначені пунктами 157.2 – 157.9 цієї статті, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок на прибуток, який визначається як сума доходів, отриманих із таких інших джерел, що зменшена на суму витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.

Таким чином, кооператив не позбавлений права бути внесеним до Реєстру неприбуткових установ та організацій і отримувати при цьому прибуток.

Наведена позиція збігається і з рішенням окружного адміністративного суду від 01.11.2013 р. №

Проте інші суди, незважаючи на вимоги статей 19, 22 Основного Закону, фактично, звужують права кооперативу, оскільки рішеннями Окружного адміністративного суду м від 24.03.2014 р. № та апеляційного адміністративного суду від 25.06.2014 р. № категорично унеможливили право кооперативу виконувати свої статутні повноваження визначені ст. 23 Закону України «Про кооперацію» і бути одночасно зареєстрованим в Реєстрі неприбуткових установ та організацій відповідно до ст. 157 Податкового кодексу України як неприбуткова організація.

До того ж, позиція судової влади, викладена в негативних для кооперативу рішеннях, суперечить положенням пункту 4.1 статті 4 Податкового кодексу України, оскільки кооператив – неприбуткова організація – зазнає податкової дискримінації, адже його, за наведених обставин, фактично прирівнюють до прибуткового підприємства.

Разом з тим, ст. 22 Конституції України гарантує, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Зазначене вище вказує на порушення прав кооперативу, визначених Законом України «Про кооперацію» та Конституцією України.

Таким чином роз'ясненню потребує абзац четвертий пункту 157.15 статті 157 Податкового кодексу України, що набув чинності в 2010 році, у контексті положень ст. 23 Закону України «Про кооперацію», що набув чинності у 2003 році та ст. 22 Конституції України і пункту 56.21 статті 56 Податкового кодексу України .

Пунктом 4 статті 13 Закону України «Про Конституційний Суд України» встановлено, що тільки цей суд приймає рішення та дає висновки у справах щодо офіційного тлумачення Конституції та інших законів України.

З огляду наведеного, керуючись ст.ст. 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

Надати офіційне тлумачення положень абзацу четвертого пункту 157.15 статті 157 Податкового кодексу України, який набув чинності в 2010 році щодо вимоги зазначення у статутних документах обслуговуючого гаражного кооперативу вичерпного переліку видів його діяльності, які не передбачають одержання прибутку, у контексті положень ст. 23 Закону України «Про кооперацію», що набув чинності у 2003 році та ст. 22 Конституції України і пункту 56.21 статті 56 Податкового кодексу України.

Додатки у копіях:

Голова правління ГБК «Лада-2»

Равін В.Л.